

**ROZKŁAD MATERIAŁU NAUCZANIA I PLAN DYDAKTYCZNY Z GEOGRAFII DLA KLASY 5 OPARTY NA PROGRAMIE NAUCZANIA GEOGRAFII
W SZKOLE PODSTAWOWEJ PLANETA NOWA AUTORSTWA EWY MARII TUZ I BARBARY DZIEDZIC**

Num er lekcji	Temat lekcji	Treści nauczania	Główne cele lekcji w postaci wymagań edukacyjnych	Zapis w nowej podstawie programowej	Proponowane środki dydaktyczne i procedury osiągnięcia celów
1.	Czym zajmuje się geografia?	<ul style="list-style-type: none"> • przedmiot badań geografii • źródła informacji geograficznej 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>geografia</i> • wymienia źródła informacji geograficznej 	-	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • Multibook • pogadanka na temat tego, czym się zajmuje geografia • mapa mentalna na temat elementów środowiska geograficznego • prezentacja pomocy dydaktycznych, np. atlasu geograficznego, map, planów, przewodników turystycznych, czasopism geograficznych, encyklopedii i słowników geograficznych jako źródeł informacji geograficznej
I. Mapa Polski					
2.	Mapa i skala	<ul style="list-style-type: none"> • mapa i jej elementy • znaki kartograficzne • legenda mapy • skala i jej rodzaje • skala mapy i wielkość przedstawianych obszarów 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mapa, skala mapy, legenda</i> • wymienia elementy mapy • rozpoznaje rodzaje znaków na mapie • stosuje legendę mapy do odczytania informacji • odczytuje skalę mapy • wymienia rodzaje skali • rysuje podziałkę liniową • przekształca skalę liczbową na mianowaną i podziałkę liniową • wyjaśnia związek między skalą mapy a wielkością przedstawianych obszarów • uzasadnia, dlaczego każda mapa ma skalę 	I.1	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • aplikacja Interaktywne mapy Polski • Multibook • pogadanka wyjaśniająca pojęcia: <i>mapa, skala mapy</i> • praca z mapą najbliższej okolicy lub mapą w podręczniku – omówienie elementów mapy i poznanie znaków kartograficznych • ćwiczenia w przeliczaniu skali liczbowej na mianowaną i podziałkę liniową • ćwiczenia w czytaniu treści mapy • prezentacja multimedialna „Do czego służy mapa” (dlanauczyciela.pl)

Num er lekcji	Temat lekcji	Treści nauczania	Główne cele lekcji w postaci wymagań edukacyjnych	Zapis w nowej podstawie programowej	Proponowane środki dydaktyczne i procedury osiągnięcia celów
3.	Odległość na mapie i w terenie	<ul style="list-style-type: none"> • odległość na mapie a odległość w terenie • wykorzystanie skali liczbowej oraz podziałki liniowej na mapie do obliczania odległości w terenie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oblicza odległość w terenie za pomocą skali liczbowej • oblicza długość trasy złożonej z odcinków za pomocą skali liczbowej • oblicza odległość w terenie za pomocą podziałki liniowej 	I.1	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • Multibook • ćwiczenia w obliczaniu odległości w terenie za pomocą skali liczbowej • ćwiczenia w obliczaniu odległości w terenie za pomocą podziałki liniowej
4.	Ukształtowanie powierzchni na mapach	<ul style="list-style-type: none"> • wysokość bezwzględna i wysokość względna • mapa poziomicowa • mapa hipsometryczna 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wysokość bezwzględna</i>, <i>wysokość względna</i> • odczytuje wysokość bezwzględną obiektów na mapie • oblicza wysokość względną • wyjaśnia, jak powstaje mapa poziomicowa • odczytuje informacje z mapy poziomicowej • rozpoznaje formy terenu przedstawione na mapach poziomicowych • podaje nazwy barw stosowanych na mapach hipsometrycznych • rozpoznaje wielkie formy ukształtowania powierzchni na mapie hipsometrycznej • przedstawia widoczne na mapie hipsometrycznej różnice między obszarami nizinnymi, wyżynnymi a obszarami górkimi 	I.1–I.3	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • zestaw map ściennych • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • Multibook • pogadanka wyjaśniająca pojęcia: <i>wysokość względna</i>, <i>wysokość bezwzględna</i>, <i>mapa poziomicowa</i>, <i>mapa hipsometryczna</i> • ćwiczenia w odczytywaniu wysokości bezwzględnej na mapie • analiza etapów powstawania mapy poziomicowej • ćwiczenia w odczytywaniu form terenu z mapy poziomicowej • ćwiczenia w odnajdywaniu wielkich form ukształtowania powierzchni na mapie hipsometrycznej Polski
5.	Czytamy mapę najbliższej okolicy	<ul style="list-style-type: none"> • rodzaje map: ogólnogeograficzna, krajobrazowa, turystyczna, plan miasta • mapy cyfrowe • posługiwanie się mapą turystyczną i planem miasta • sposoby orientowania mapy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia różne rodzaje map • wyszukuje w atlasie mapy o różnej treści • wyjaśnia różnice między mapą ogólnogeograficzną a mapą krajobrazową • omawia zastosowania map cyfrowych • analizuje treść mapy turystycznej i planu miasta • odczytuje informacje z planu miasta • przedstawia sposoby orientowania mapy w terenie • czyta treść mapy lub planu najbliższego otoczenia szkoły, odnosząc je do obserwowanych w terenie elementów środowiska geograficznego 	I.2, I.4	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • Multibook • mapa mentalna – różne rodzaje map • pogadanka wyjaśniająca, czym są mapy cyfrowe i jakie mają zastosowanie • ćwiczenia w orientowaniu mapy w terenie • ćwiczenia w czytaniu mapy turystycznej i planu miasta • prezentacja multimedialna „Jak czytać różne rodzaje map” (dlaNauczyciela.pl)

Num er lekcji	Temat lekcji	Treści nauczania	Główne cele lekcji w postaci wymagań edukacyjnych	Zapis w nowej podstawie programowej	Proponowane środki dydaktyczne i procedury osiągnięcia celów
6.	Lekcja powtórzeniowa		<ul style="list-style-type: none"> • badanie osiągnięć ucznia i efektów kształcenia 		<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • Multibook
7.	Sprawdzenie wiadomości z rozdziału <i>Mapa Polski</i> <ul style="list-style-type: none"> • Test sprawdzający – Książka Nauczyciela 				
II. Krajobrazy Polski					
8.	Co to jest krajobraz?	<ul style="list-style-type: none"> • składniki krajobrazu • krajobraz naturalny i kulturowy • pasy rzeźby terenu w Polsce 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>krajobraz</i> • wymienia składniki krajobrazu • podaje różnicę między krajobrazem naturalnym a krajobrazem kulturowym • wskazuje pasy rzeźby terenu na mapie Polski • omawia cechy poszczególnych pasów rzeźby • porównuje rzeźbę terenu w poszczególnych pasach 	1.2–1.3	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • aplikacja <i>Multiatlas. Polska przyroda i kultura</i> • Multibook • pogadanka wyjaśniająca pojęcie <i>krajobraz</i> • mapa mentalna – składniki krajobrazu • praca z mapą hipsometryczną – omówienie cech ukształtowania powierzchni Polski
9.	Mój pomysł na zagospodarowanie terenu wokół szkoły	<ul style="list-style-type: none"> • cechy krajobrazu najbliższej okolicy • położenie najbliższej okolicy na mapie Polski • projekt zagospodarowania terenu 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • opisuje cechy krajobrazu najbliższej okolicy • określa położenie najbliższej okolicy na mapie Polski • dokonuje oceny krajobrazu najbliższego otoczenia szkoły pod względem jego piękna oraz ładu i estetyki zagospodarowania, a także proponuje zmiany w jego zagospodarowaniu • prezentuje projekt planu zagospodarowania terenu wokół szkoły 	1.4	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • praca z mapą ogólnogeograficzną lub topograficzną – opisanie cech krajobrazu najbliższej okolicy i określenie położenie najbliższej okolicy • sesja plakatowa – plan zagospodarowanie terenu wokół szkoły

Numer lekcji	Temat lekcji	Treści nauczania	Główne cele lekcji w postaci wymagań edukacyjnych	Zapis w nowej podstawie programowej	Proponowane środki dydaktyczne i procedury osiągnięcia celów
10.	Krajobraz nadmorski Wybrzeża Słowińskiego	<ul style="list-style-type: none"> • położenie Wybrzeża Słowińskiego • elementy krajobrazu nadmorskiego • działalność wody i wiatru na wybrzeżu Morza Bałtyckiego • etapy powstawania jeziora przybrzeżnego • nadmorski świat roślin i zwierząt • gospodarowanie na wybrzeżu • Słowiński Park Narodowy • największe atrakcje turystyczne regionu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje położenie pasa pobrażę na mapie Polski • przedstawia na podstawie ilustracji główne cechy krajobrazu nadmorskiego • opisuje wpływ wody i wiatru na krajobraz nadmorski • omawia na podstawie ilustracji etapy powstawania jeziora przybrzeżnego • opisuje świat roślin i zwierząt Wybrzeża Słowińskiego • przedstawia zagospodarowanie terenu Wybrzeża Słowińskiego • wymienia największe miasta leżące na Wybrzeżu Słowińskim i wskazuje je na mapie Polski • opisuje zajęcia ludności regionów nadmorskich • opisuje obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Wybrzeża Słowińskiego i wskazuje je na mapie Polski 	II.1–II.7, II.9	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • aplikacja Interaktywne mapy Polski • aplikacja <i>Multiatlas. Polska przyroda i kultura</i> • Multibook • praca z mapą hipsometryczną Polski – wskazanie położenia Wybrzeża Słowińskiego • pogadanka z wykorzystaniem ilustracji na temat cech krajobrazu nadmorskiego • burza mózgów – wpływu wody i wiatru na nadmorski krajobraz • analiza ilustracji – etapy powstawania jeziora przybrzeżnego • pogadanka z wykorzystaniem ilustracji na temat świata roślin i zwierząt Wybrzeża Słowińskiego • pogadanka na temat gospodarowania i zajęć ludności na Wybrzeżu Słowińskim • praca z mapą hipsometryczną – główne miasta Wybrzeża Słowińskiego • praca ze źródłami internetowymi – Słowiński Park Narodowy
11.	Krajobraz Pojezierza Mazurskiego	<ul style="list-style-type: none"> • położenie Pojezierza Mazurskiego • elementy krajobrazu Pojezierza Mazurskiego • działalność lądolodu na terenie pojezierzy • największe jeziora Pojezierza Mazurskiego • świat roślin i zwierząt • rodzaje turystyki w regionie • atrakcje turystyczne Pojezierza Mazurskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie Polski położenie Pojezierza Mazurskiego • przedstawia główne cechy krajobrazu Pojezierza Mazurskiego • przedstawia wpływ lądolodu na krajobraz pojezierzy • odczytuje z mapy nazwy największych jezior na Pojezierzu Mazurskim • wymienia atrakcje turystyczne Pojezierza Mazurskiego • omawia znaczenie turystyki w regionie 	II.1–II.7, II.9	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • aplikacja Interaktywne mapy Polski • aplikacja <i>Multiatlas. Polska przyroda i kultura</i> • Multibook • praca z mapą hipsometryczną Polski – wskazanie położenia Pojezierza Mazurskiego • pogadanka z wykorzystaniem ilustracji – cechy krajobrazu Pojezierza Mazurskiego • pogadanka na temat wpływu lądolodu na krajobraz pojezierzy • praca z mapą hipsometryczną regionu – największe jeziora na Pojezierzu Mazurskim • burza mózgów – znaczenie turystyki w regionie • sesja plakatu – atrakcje turystyczne Pojezierza Mazurskiego

Num er lekcji	Temat lekcji	Treści nauczania	Główne cele lekcji w postaci wymagań edukacyjnych	Zapis w nowej podstawie programowej	Proponowane środki dydaktyczne i procedury osiągnięcia celów
12.	Krajobraz Niziny Mazowieckiej	<ul style="list-style-type: none"> • położenie Niziny Mazowieckiej • cechy krajobrazu nizinnego • krajobraz kulturowy Niziny Mazowieckiej • wpływ działalności człowieka na krajobraz • obiekty dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego w regionie • inne atrakcje turystyczne regionu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie Polski pas Nizin Środkowopolskich oraz położenie Niziny Mazowieckiej • opisuje główne cechy krajobrazu nizinnego • wskazuje na mapie największe rzeki Niziny Mazowieckiej • odszukuje na mapie największe miasta Niziny Mazowieckiej • opisuje cechy krajobrazu rolniczego na Nizinie Mazowieckiej • opisuje najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego na Nizinie Mazowieckiej • wskazuje na mapie regionu Kampinoski Park Narodowy • wymienia inne atrakcje turystyczne regionu 	II.1–II.7, II.9	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • aplikacja Interaktywne mapy Polski • aplikacja <i>Multiatlas. Polska przyroda i kultura</i> • Multibook • praca z mapą hipsometryczną Polski – wskazanie położenia Niziny Mazowieckiej oraz największych rzek, które ją przecinają • pogadanka na temat cech krajobrazu nizinnego • analiza fotografii – cechy krajobrazu rolniczego • praca z mapą hipsometryczną regionu – wskazanie położenia największego kompleksu leśnego i parku narodowego • sesja plakatu – atrakcje turystyczne i obiekty dziedzictwa kulturowego na obszarze Niziny Mazowieckiej
13.	Krajobraz wielkomiejski Warszawy	<ul style="list-style-type: none"> • cechy krajobrazu wielkomiejskiego • zabudowa i sieć komunikacyjna Warszawy • obiekty dziedzictwa kulturowego oraz inne atrakcje turystyczne w stolicy • tereny zielone w obrębie miasta • planowanie wycieczki po Warszawie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa położenie Warszawy na mapie Polski • opisuje cechy krajobrazu wielkomiejskiego • omawia charakter zabudowy Warszawy • opisuje sieć komunikacyjną Warszawy • rozpoznaje na ilustracjach najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego w stolicy • planuje wycieczkę po Warszawie na podstawie planu miasta 	II.1–II.7, II.9	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • aplikacja Interaktywne mapy Polski • aplikacja <i>Multiatlas. Polska przyroda i kultura</i> • Multibook • praca z mapą hipsometryczną Polski – wskazanie położenia Warszawy • burza mózgów – cechy krajobrazu wielkomiejskiego • praca ze źródłami internetowymi – cechy zabudowy Warszawy i elementy sieci komunikacyjnej • prezentacja multimedialna „W stolicy kraju” (dla nauczyciela.pl) • planowanie wycieczki po Warszawie na podstawie planu miasta
14.	<p>Sprawdzenie wiadomości z lekcji 8–13 w rozdziale <i>Krajobrazy Polski</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Test sprawdzający – Książka Nauczyciela 				

Numer lekcji	Temat lekcji	Treści nauczania	Główne cele lekcji w postaci wymagań edukacyjnych	Zapis w nowej podstawie programowej	Proponowane środki dydaktyczne i procedury osiągnięcia celów
15.	Krajobraz miejsko-przemysłowy Wyżyny Śląskiej	<ul style="list-style-type: none"> • położenie Wyżyny Śląskiej • cechy krajobrazu miejsko-przemysłowego • największe miasta Wyżyny Śląskiej • skutki rozwoju przemysłu • atrakcje turystyczne związane z górnictwem • życie i zwyczaje mieszkańców Wyżyny Śląskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie Polski położenie pasa Wyżyn Polskich i Wyżynę Śląską • przedstawia główne cechy krajobrazu miejsko-przemysłowego Wyżyny Śląskiej • wskazuje na mapie Polski największe miasta na Wyżynie Śląskiej • omawia znaczenie węgla kamiennego w dziejach Wyżyny Śląskiej • przedstawia pozytywne i negatywne zmiany w krajobrazie wyżyny powstałe w wyniku działalności człowieka • omawia atrakcje turystyczne Szlaku Zabytków Techniki • charakteryzuje życie i zwyczaje mieszkańców Wyżyny Śląskiej 	II.1–II.9	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • aplikacja Interaktywne mapy Polski • aplikacja <i>Multiatlas. Polska przyroda i kultura</i> • Multibook • praca z mapą hipsometryczną Polski – wskazanie położenia pasa Wyżyn Polskich i Wyżyny Śląskiej • prezentacja multimedialna – cechy krajobrazu miejsko-przemysłowego Wyżyny Śląskiej • praca z mapą hipsometryczną Polski oraz regionu – wskazanie położenia największych miast na Wyżynie Śląskiej • burza mózgów – znaczenie węgla kamiennego • metaplan – skutki rozwoju przemysłu • pogadanka na temat atrakcji turystycznych związanych ze Szlakiem Zabytków Techniki na podstawie infografiki • pogadanka – życie i zwyczaje mieszkańców Wyżyny Śląskiej
16.	Krajobraz rolniczy Wyżyny Lubelskiej	<ul style="list-style-type: none"> • położenie Wyżyny Lubelskiej • cechy krajobrazu Wyżyny Lubelskiej • powstanie wąwozów lessowych • rolnicze zagospodarowanie Wyżyny Lubelskiej • dziedzictwo kulturowe Wyżyny Lubelskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie Polski położenie Wyżyny Lubelskiej • przedstawia główne cechy krajobrazu Wyżyny Lubelskiej • omawia na podstawie ilustracji powstawanie wąwozów lessowych • przedstawia rolnicze zagospodarowanie Wyżyny Lubelskiej • omawia czynniki wpływające na krajobraz rolniczy Wyżyny Lubelskiej • wymienia gleby i główne uprawy Wyżyny Lubelskiej • opisuje najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego Wyżyny Lubelskiej 	II.1–II.7, II.9	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • aplikacja Interaktywne mapy Polski • - aplikacja <i>Multiatlas. Polska przyroda i kultura</i> • Multibook • praca z mapą hipsometryczną Polski – wskazanie położenia Wyżyny Lubelskiej • pogadanka poparta fotografiami – główne cechy krajobrazu Wyżyny Lubelskiej • pogadanka z zastosowaniem ilustracji – powstawanie wąwozów • burza mózgów – rolnicze zagospodarowanie Wyżyny Lubelskiej • pogadanka – czynniki wpływające na krajobraz rolniczy Wyżyny Lubelskiej • praca z mapami tematycznymi – gleby i główne uprawy Wyżyny Lubelskiej • prezentacja multimedialna – obiekty dziedzictwa kulturowego Wyżyny Lubelskiej

Num er lekcji	Temat lekcji	Treści nauczania	Główne cele lekcji w postaci wymagań edukacyjnych	Zapis w nowej podstawie programowej	Proponowane środki dydaktyczne i procedury osiągnięcia celów
17.	Krajobraz Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej	<ul style="list-style-type: none"> • położenie Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej • cechy krajobrazu krasowego • formy krasowe charakterystyczne dla Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej • dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej • charakterystyczne gatunki roślin i zwierząt w regionie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie Polski położenie Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej • omawia cechy krajobrazu wyżyny na podstawie ilustracji • opisuje rzeźbę krasową i formy krasowe na podstawie ilustracji • charakteryzuje dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej • wymienia i rozpoznaje na podstawie ilustracji charakterystyczne dla regionu gatunki roślin i zwierząt • opisuje Szlak Orlich Gniazd 	II.1–II.7, II.9	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • aplikacja Interaktywne mapy Polski • aplikacja <i>Multiatlas. Polska przyroda i kultura</i> • Multibook • praca z mapą hipsometryczną Polski – wskazanie położenia Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej • analiza ilustracji – cechy krajobrazu wyżyny • pogadanka z wykorzystaniem infografiki – rzeźba krasowa i formy krasowe • prezentacja multimedialna – obiekty dziedzictwa kulturowego Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej • portfolio – świat roślin i zwierząt Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej
18.	Krajobraz wysokogórski Tatr	<ul style="list-style-type: none"> • położenie i podział Tatr • cechy krajobrazu wysokogórskiego • pogoda w górach • piętność roślinna • obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego • życie i zwyczaje mieszkańców Podhala • turystyka w Tatrach 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie Polski położenie pasa gór oraz Tatr • prezentuje na mapie podział Tatr na Tatry Wysokie i Tatry Zachodnie • wskazuje na mapie najwyższe szczyty Tatr • omawia różnice w krajobrazie Tatr Wysokich i Tatr Zachodnich • omawia cechy krajobrazu wysokogórskiego • omawia cechy pogody w górach • opisuje na podstawie ilustracji piętność roślinną w Tatrach • opisuje najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego • omawia zajęcia i zwyczaje mieszkańców Podhala • wymienia zabytki architektury ludowej w Zakopanem i innych miastach Podhala • uzasadnia negatywny wpływ turystyki na środowisko Tatr 	II.1–II.7, II.9	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • aplikacja Interaktywne mapy Polski • aplikacja <i>Multiatlas. Polska przyroda i kultura</i> • Multibook • praca z mapą hipsometryczną Polski oraz mapą Tatr – wskazanie położenia i podział Tatr oraz najwyższe szczyty • analiza fotografii – cechy krajobrazu wysokogórskiego • pogadanka na temat cech pogody w górach • analiza infografiki przedstawiającej piętność roślinną w Tatrach • prezentacja multimedialna „Poznajemy krajobraz Tatr” (dla nauczyciela.pl) • pogadanka – zajęcia i zwyczaje mieszkańców Podhala • praca ze źródłami internetowymi – zabytki architektury ludowej w Zakopanem i innych miastach Podhala • burza mózgów – negatywny wpływ turystyki na środowisko Tatr
19.	<p>Sprawdzenie wiadomości z lekcji 15–18 w rozdziale <i>Krajobrazy Polski</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Test sprawdzający – Książka Nauczyciela 				
III. Łądy i oceany					

Num er lekcji	Temat lekcji	Treści nauczania	Główne cele lekcji w postaci wymagań edukacyjnych	Zapis w nowej podstawie programowej	Proponowane środki dydaktyczne i procedury osiągnięcia celów
20.	Przez lądy i oceany	<ul style="list-style-type: none"> • globus jako model Ziemi • siatka geograficzna i siatka kartograficzna • podział Ziemi na półkule • położenie kontynentów i oceanów na globusie i mapie świata 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na globusie i mapie świata dowolny południk i równoleżnik • wskazuje na globusie i mapie świata: bieguny, równik, południk zerowy i 180°, zwrotniki i koła podbiegunowe oraz półkule • wyjaśnia, co to jest siatka geograficzna i siatka kartograficzna • wskazuje główne kierunki geograficzne na globusie • wymienia nazwy kontynentów i oceanów, wskazuje je na globusie i mapie świata • określa położenie kontynentów i oceanów względem równika i południka zerowego • porównuje na podstawie diagramów słupkowych powierzchnie kontynentów i oceanów 	III.1–2	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • Multibook • praca z globusem i mapą świata – wskazywanie południków, równoleżników, biegunów, równika, południka zerowego i 180°, półkuli, zwrotników i kół podbiegunowych • pogadanka wyjaśniająca znaczenie pojęć: <i>siatka geograficzna, siatka kartograficzna</i> • praca z globusem – wskazywanie kierunków geograficznych na globusie • praca z mapą świata – wskazywanie kontynentów, oceanów i określanie ich położenia względem równika i południka zerowego • analiza danych przedstawionych na diagramach – porównywanie powierzchni kontynentów i oceanów
21.	Pierwsze podróże geograficzne	<ul style="list-style-type: none"> • dzieje odkryć geograficznych • trasy pierwszych wypraw geograficznych • wielcy podróżnicy • podróże odkrywcze w VII–XIX w. • podróże i odkrycia geograficzne w XX w. • znaczenie wypraw geograficznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje przyczyny odkryć geograficznych • wskazuje akweny morskie na trasach pierwszych wypraw geograficznych • wymienia największych odkrywców • wskazuje na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni Ziemi i akweny morskie na trasie wyprawy Marco Polo • opisuje na podstawie mapy szlaki wypraw Ferdynanda Magellana i Krzysztofa Kolumba • opisuje podróże odkrywcze w XVII–XIX w. • opisuje podróże i odkrycia geograficzne w XX w. • przedstawia znaczenie wypraw geograficznych 	III.3	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • Multibook • pogadanka na temat przyczyn odkryć geograficznych • praca z mapą świata – akweny morskie na trasach pierwszych wypraw geograficznych • burza mózgów – najwięksi podróżnicy biorący udział w odkryciach geograficznych • praca z mapą – wielkie formy ukształtowania powierzchni Ziemi i akweny morskie na trasie wyprawy Marco Polo • praca z mapą świata – szlaki wypraw Ferdynanda Magellana i Krzysztofa Kolumba • pogadanka – podróże odkrywcze w XVII–XIX w. • prezentacja multimedialna – podróże i odkrycia geograficzne w XX w. • pogadanka na temat znaczenia wypraw geograficznych
IV. Krajobrazy świata					

Num er lekcji	Temat lekcji	Treści nauczania	Główne cele lekcji w postaci wymagań edukacyjnych	Zapis w nowej podstawie programowej	Proponowane środki dydaktyczne i procedury osiągnięcia celów
22.	Pogoda a klimat	<ul style="list-style-type: none"> • pogoda a klimat • składniki pogody • wykres klimatyczny (klimatogram) i jego elementy • czytanie klimatogramów • czytanie map klimatycznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>pogoda, klimat</i> • wyjaśnia różnicę między pogodą a klimatem • wymienia składniki pogody • wymienia elementy klimatogramu • analizuje klimatogramy • oblicza średnią roczną temperaturę powietrza, różnicę między średnią temperaturą powietrza w najcieplejszym i najzimniejszym miesiącu roku oraz roczną sumę opadów • przedstawia zróżnicowanie temperatury powietrza i opadów atmosferycznych na Ziemi na podstawie map klimatycznych 	IV.2	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • Multibook • pogadanka wyjaśniająca terminy: <i>pogoda, klimat</i> • analiza klimatogramów • ćwiczenia w obliczaniu średniej rocznej temperatury powietrza, różnicy między średnią temperaturą powietrza w najcieplejszym i najzimniejszym miesiącu roku oraz rocznej sumy opadów • analiza map klimatycznych – zróżnicowanie temperatury powietrza i opadów atmosferycznych na Ziemi
23.	Strefy klimatyczne i strefy krajobrazowe	<ul style="list-style-type: none"> • strefy klimatyczne na Ziemi i ich rozmieszczenie • czynniki kształtujące klimat • klimat morski i umiarkowany kontynentalny • strefy krajobrazowe i ich rozmieszczenie na Ziemi • wpływ działalności człowieka na krajobrazy Ziemi 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia na podstawie mapy strefy klimatyczne na Ziemi • przedstawia czynniki kształtujące klimat • porównuje temperaturę powietrza i opady atmosferyczne w klimacie morskim i klimacie kontynentalnym • wymienia kryteria wydzielenia stref krajobrazowych • przedstawia na podstawie ilustracji układ stref krajobrazowych na półkuli północnej • omawia wpływ działalności człowieka na krajobrazy Ziemi 	IV.7	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • Multibook • pogadanka na temat czynników kształtujących klimat • analiza mapy świata – strefy klimatyczne na Ziemi • praca z mapą stref krajobrazowych na Ziemi i infografiką „Układ stref krajobrazowych na półkuli północnej” • praca z tekstem oraz mapą stref krajobrazowych na świecie – wyjaśnienie wpływu działalności człowieka na krajobrazy Ziemi
24.	Lekcja powtórzeniowa		<ul style="list-style-type: none"> • badanie osiągnięć ucznia i efektów kształcenia 	III.1–3 IV.2 IV.7	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • Multibook
25.	<p>Sprawdzenie wiadomości z rozdziału <i>Lądy i oceany</i> oraz lekcji 22 i 23 z rozdziału <i>Krajobrazy świata</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Test sprawdzający – Książka Nauczyciela 				

Numer lekcji	Temat lekcji	Treści nauczania	Główne cele lekcji w postaci wymagań edukacyjnych	Zapis w nowej podstawie programowej	Proponowane środki dydaktyczne i procedury osiągnięcia celów
26.	W wilgotnym lesie równikowym i w lesie strefy umiarkowanej	<ul style="list-style-type: none"> • położenie stref wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych na Ziemi • cechy klimatu stref wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych • świat organizmów w lasach równikowych oraz lasach liściastych i mieszanych • warstwowa budowa lasów • życie mieszkańców w lesie równikowym i w strefie lasów liściastych i mieszanych • porównanie wilgotnych lasów równikowych z lasami liściastymi i mieszanymi 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie świata obszar występowania strefy wilgotnych lasów równikowych • omawia klimat strefy wilgotnych lasów równikowych na podstawie map klimatycznych i klimatogramu • charakteryzuje świat roślin i zwierząt wilgotnych lasów równikowych • opisuje na podstawie ilustracji warstwy wilgotnego lasu równikowego • rozpoznaje na ilustracjach rośliny i zwierzęta typowe dla lasów równikowych • omawia życie mieszkańców w strefie wilgotnych lasów równikowych • wskazuje na mapie świata obszar występowania strefy lasów liściastych i mieszanych • omawia klimat strefy lasów liściastych i mieszanych na podstawie map klimatycznych i klimatogramów • charakteryzuje świat roślin i zwierząt lasów liściastych i mieszanych • opisuje warstwową budowę lasów liściastych i mieszanych • opisuje życie mieszkańców strefy lasów liściastych i mieszanych • porównuje wilgotne lasy równikowe z lasami liściastymi i mieszanymi na podstawie ilustracji i tabeli 	IV.1–7	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • Multibook • praca z mapą świata – obszary występowania strefy wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych strefy umiarkowanej • analiza klimatogramów – klimat stref wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych • prezentacja multimedialna – świat roślin i zwierząt wilgotnych lasów równikowych i lasów liściastych i mieszanych strefy umiarkowanej, warstwowa budowa lasów • pogadanka na temat życia ludzi w strefie wilgotnych lasów równikowych i strefy lasów liściastych i mieszanych • burza mózgów – analiza porównawcza wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych

Num er lekcji	Temat lekcji	Treści nauczania	Główne cele lekcji w postaci wymagań edukacyjnych	Zapis w nowej podstawie programowej	Proponowane środki dydaktyczne i procedury osiągnięcia celów
27.	Krajobrazy sawanny i stepu	<ul style="list-style-type: none"> • położenie sfery sawann i strefy stepów • klimat strefy sawann i strefy stepów • świat roślin i zwierząt strefy sawanny i strefy stepów • życie mieszkańców strefy sawann i strefy stepów • porównanie krajobrazu strefy sawann i strefy stepów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>sawanna, step, preria, pampa</i> • wskazuje na mapie świata obszar występowania sawann • omawia na podstawie klimatogramu cechy charakterystyczne klimatu strefy sawann • rozpoznaje na ilustracjach rośliny i zwierzęta typowe dla sawanny afrykańskiej • prezentuje sposoby gospodarowania oraz główne zajęcia mieszkańców sawann • wskazuje na mapie świata obszar występowania stepów • omawia na podstawie klimatogramu klimat strefy stepów • charakteryzuje świat roślin i zwierząt stepów • rozpoznaje na ilustracjach rośliny i zwierzęta typowe dla stepów • omawia zajęcia mieszkańców strefy stepów • przedstawia główne cechy i porównuje krajobrazy sawann i stepów na podstawie ilustracji i tabeli 	IV.1–7	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • Multibook • praca z mapą świata – obszary występowania sawann i stepów • analiza klimatogramów – klimat strefy sawann i strefy stepów • prezentacja multimedialna – świat roślin i zwierząt sawann oraz stepów • pogadanka na temat życia ludzi w strefie sawann i strefie stepów • pogadanka wyjaśniająca pojęcia: <i>preria, pampa</i> • burza mózgów – analiza porównawcza stref sawann i stepów
28.	Krajobrazy pustyń gorących i pustyń lodowych	<ul style="list-style-type: none"> • położenie strefy pustyń gorących oraz strefy pustyń lodowych • klimat strefy pustyń gorących i strefy pustyń lodowych • rzeźba terenu w strefie pustyń gorących • świat roślin i zwierząt strefy pustyń gorących i strefy pustyń lodowych • życie mieszkańców pustyń gorących i pustyń lodowych • porównanie strefy pustyń gorących i strefy pustyń lodowych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>pustynia</i> • wskazuje na mapie świata obszar występowania pustyń gorących • wymienia największe pustynie świata i wskazuje je na mapie • omawia na podstawie klimatogramu cechy charakterystyczne klimatu pustyń gorących • opisuje rzeźbę terenu pustyń gorących • omawia życie roślin i zwierząt w strefie pustyń gorących • rozpoznaje na ilustracjach charakterystyczne rośliny i zwierzęta pustyń gorących • opisuje życie mieszkańców oraz ich zajęcia w strefie pustyń gorących • wskazuje na mapie świata obszar występowania pustyń lodowych • omawia na podstawie klimatogramu klimat strefy pustyń lodowych • charakteryzuje na podstawie ilustracji świat zwierząt Arktyki i Antarktyki • omawia życie mieszkańców w strefie pustyń lodowych • porównuje strefę pustyń gorących ze strefą pustyń lodowych na podstawie ilustracji i tabeli 	IV.1–7	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • Multibook • praca z mapą świata – obszary występowania pustyń gorących i pustyń lodowych • analiza klimatogramów – klimat strefy pustyń gorących i lodowych • analiza ilustracji - rzeźba terenu na pustyniach gorących • prezentacja multimedialna – świat roślin i zwierząt pustyń gorących i pustyń lodowych • pogadanka na temat życia ludzi w strefach pustyń gorących i pustyń lodowych • burza mózgów – analiza porównawcza krajobrazów pustyń gorących i pustyń lodowych

Numer lekcji	Temat lekcji	Treści nauczania	Główne cele lekcji w postaci wymagań edukacyjnych	Zapis w nowej podstawie programowej	Proponowane środki dydaktyczne i procedury osiągnięcia celów
29.	Krajobraz śródziemnomorski	<ul style="list-style-type: none"> • położenie strefy śródziemnomorskiej i państw leżących nad Morzem Śródziemnym • klimat śródziemnomorski • świat roślin i zwierząt • gatunki roślin uprawnych • życie mieszkańców i budownictwo w strefie śródziemnomorskiej • turystyka w basenie Morza Śródziemnego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie Europy państwa leżące nad Morzem Śródziemnym • omawia na podstawie klimatogramu klimat strefy śródziemnomorskiej • omawia cechy krajobrazu śródziemnomorskiego • charakteryzuje świat roślin i zwierząt strefy śródziemnomorskiej • rozpoznaje na podstawie ilustracji charakterystyczne gatunki roślin i zwierząt • prezentuje życie mieszkańców strefy śródziemnomorskiej • wymienia główne gatunki roślin uprawnych • podaje przykłady charakterystycznego budownictwa strefy śródziemnomorskiej • uzasadnia atrakcyjność turystyczną strefy śródziemnomorskiej, przywołuje przykłady 	IV.1–7	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • Multibook • praca z mapą świata – obszary występowania krajobrazu śródziemnomorskiego • analiza klimatogramu – klimat śródziemnomorski • prezentacja multimedialna – świat roślin i zwierząt strefy śródziemnomorskiej • pogadanka na temat życia ludzi w strefie śródziemnomorskiej • sesja plakatu – zabytki w strefie śródziemnomorskiej
30.	Krajobraz tajgi i tundry	<ul style="list-style-type: none"> • położenie strefy tajgi i strefy tundry • klimat tajgi i tundry • cechy krajobrazów tajgi i tundry • świat roślin i zwierząt tajgi i tundry • zajęcia mieszkańców oraz sposoby gospodarowania w tajdze i tundrze • budownictwo w tajdze i tundrze • porównanie krajobrazów w strefach tajgi i tundry 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>tundra, tajga</i> • wskazuje na mapie świata położenie strefy tajgi • omawia na podstawie klimatogramu warunki klimatyczne w strefie tajgi • przedstawia główne cechy krajobrazu tajgi • charakteryzuje świat roślin i zwierząt w tajdze • rozpoznaje na ilustracji gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla tajgi • przedstawia zajęcia mieszkańców tajgi oraz sposoby gospodarowania • opisuje budownictwo na obszarze tajgi • wskazuje na mapie świata położenie strefy tundry • charakteryzuje na podstawie klimatogramu klimat tundry • wyjaśnia znaczenie terminu <i>wieloletnia zmarzlina</i> • omawia świat roślin i zwierząt w tundrze • rozpoznaje na podstawie ilustracji gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla tundry • omawia główne zajęcia ludności strefy tundry i prezentuje przykłady budownictwa w tundrze • porównuje krajobrazy stref tajgi i tundry 	IV.1–7	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • Multibook • praca z mapą świata – obszary występowania tajgi i tundry • analiza klimatogramów – klimat stref tajgi i tundry • pogadanka wyjaśniająca pojęcie <i>wieloletnia zmarzlina</i> • prezentacja multimedialna – świat roślin oraz zwierząt tajgi i tundry • pogadanka na temat życia ludzi w strefie tajgi i tundry • burza mózgów – analiza porównawcza krajobrazów tajgi i tundry

Num er lekcji	Temat lekcji	Treści nauczania	Główne cele lekcji w postaci wymagań edukacyjnych	Zapis w nowej podstawie programowej	Proponowane środki dydaktyczne i procedury osiągnięcia celów
31.	Krajobraz wysokogórski Himalajów	<ul style="list-style-type: none"> • położenie najwyższych łańcuchów górskich na Ziemi, w tym Himalajów • warunki klimatyczne w górach • cechy krajobrazu wysokogórskiego • formy rzeźby wysokogórskiej • piętrowość roślinna w Himalajach • życie mieszkańców Himalajów • strefy krajobrazowe a piętra roślinne 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie świata najwyższe góry łańcuchy górskie, w tym Himalaje • charakteryzuje zmienność warunków klimatycznych w Himalajach • omawia cechy krajobrazu wysokogórskiego • wymienia formy rzeźby wysokogórskiej • opisuje świat roślin i zwierząt w Himalajach • charakteryzuje piętra roślinności w Himalajach na podstawie ilustracji • przedstawia życie i zajęcia ludności zamieszkującej Himalaje • porównuje strefy krajobrazowe na Ziemi i piętra roślinności w górach 	IV.1–7	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • Multibook • praca z mapą świata – położenie Himalajów oraz wybranych łańcuchów górskich na świecie • analiza klimatogramu dla stacji leżącej w Himalajach • pogadanka na temat cech krajobrazu wysokogórskiego i głównych form rzeźby terenu • analiza infografiki dotyczącej pięter roślinności w Himalajach • prezentacja multimedialna – świat roślin i zwierząt Himalajów • pogadanka na temat życia ludzi w Himalajach
32.	Lekcja powtórzeniowa		<ul style="list-style-type: none"> • badanie osiągnięć ucznia i efektów kształcenia 	IV.1–7	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • Multibook
33.	<p>Sprawdzenie wiadomości z lekcji 26-31 w rozdziale <i>Krajobrazy świata</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Test sprawdzający – Książka Nauczyciela 				